

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl dokumento „ES struktūrinės ir sanglaudos politikos vaidmuo inovatyviai ir pažangiai skatinant ekonomikos pertvarką“**(tiriamoji nuomonė)**

(2020/C 429/21)

Pranešėjas **Gonçalo LOBO XAVIER**

Konsultavimasis	2020 m. vasario 18 d. Vokietijos ekonomikos ir energetikos federalinio ministro Peter ALTMAIER raštas
Teisinis pagrindas	SESV 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius
Priimta skyriuje	2020 7 20
Priimta plenarinėje sesijoje	2020 9 18
Plenarinės sesijos Nr.	554
Balsavimo rezultatai	217 / 0 / 3
(už / prieš / susilaikė)	

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK ragina Europos Komisiją sanglaudos politiką vertinti kaip pagrindinę priemonę atremiant didžiulius iššūkius, kuriuos sukėlė koronaviruso pandemija. Dabar būtina greitai reaguoti, o valstybėms narėms padėti ir paremti skirtos finansiniai išteklių turi būti skiriami laikantis atitinkamų kriterijų ir drąsiai. Europai kaip niekad anksčiau būtinas diferencijuotas požiūris atremiant bendrą iššūkį.

1.2 Atsižvelgiant į koronaviruso krizės poveikį, būtinos tvirtos ir aiškios priemonės, kurios padėtų atkurti Europos ekonomiką. Pasekmės visuomenės sveikatai, ekonominei, visuomeninei ir politinei veiklai sudėtinga įvertinti, o poveikis kiekvienoje valstybėje narėje bus skirtingas. EESRK sutinka, kad Vokietijos pirmininkavimo prioritetuose daugiausia dėmesio turi būti skirta šioms naujoms aplinkybėms, ir ragina imtis veiksmų siekiant išsaugoti užimtumą ir socialines teises visoje Sąjungoje.

1.3 EESRK mano, kad bet kuriame Europos ekonomikos gaivinimo plane turi būti atsižvelgiama į šios krizės padarinius, t. y. Europos priklausomybę nuo kitų ekonomikos sektorių, kuriuose gaminami konkretūs produktai ir teikiamos konkrečios paslaugos. Akivaizdu, kad Europa privalo apvarstyti savo prekybos politiką, skatinti inovacijas ir išnaudoti pranašumą, kurį suteikia jos pažangios specializacijos strategija, pagrįsta požiūriu į regionus ir atskirus pramonės sektorius. Sanglaudos politika praeityje atliko esminį vaidmenį sudarant tinkamas sąlygas, kad pramonės, MTTP ir infrastruktūros srityse būtų galima ieškoti sprendimų. EESRK mano, kad, atsižvelgiant į dabartinius poreikius, reikalinga dar griežtesnė politika, kuria būtų remiamas pramonės sektorių veiklos sugrąžinimas į Europą. Dabar pats laikas imtis reindustrializacijos.

1.4 EESRK manymu, paslaugų skaitmeninimas turi išlikti visų valstybių narių prioritetu. Ši krizė parodė, kad siekiant paremti visus europiečius, ypač tuos, kuriems būtina papildoma parama, reikalingos paprastesnės ir visapusiškesnės paslaugos. EESRK nekyla abejonių, kad valstybių narių lūkesčiai ir uždaviniai skaitmeninimo srityje yra skirtingi. Dabartinė infrastruktūra nėra pakankama ir prioritetas šioje srityje turi būti investicijų didinimas. Valstybės narės turėtų būti skatinamos investuoti į geresnę infrastruktūrą, kad sukurtų tinkamas sąlygas naujoms įmonėms ir naujoms paslaugoms. Finansinės priemonės turi būti kūrybiškos ir paprastos, kad šį tikslą būtų galima pasiekti.

1.5 EESRK sutinka, kad vis dar reikia investuoti į visapusišką plačiajuosčio ryšio aprėptį, kad kaimo vietovės galėtų vystyti šiuolaikinę žemės ūkio ir turizmo veiklą. Sanglaudos politikos priemonėse šio poreikio nebuvo paisoma arba pagal finansavimo programas valstybės narės bent jau nebuvo skatinamos pasinaudoti dabartinėmis galimybėmis. Siekiant sudaryti sąlygas „naujos formos žemės ūkio“, naujos turizmo veiklos ir naujų pramonės sektorių plėtrai, valstybių narių vyriausybes reikėtų skatinti investuoti į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą.

1.6 EESRK yra įsitikinęs, kad dėl COVID-19 poveikio visuomenei ir ekonomikai e. verslas turi esminę reikšmę „naujai įprastai“ tvarkai. Jo reikės siekiant suteikti skirtingas galimybes įmonėms ir vartotojams. Šis naujas požiūris taip pat gali būti naudingas MVĮ, todėl struktūrinių fondų lėšas reikia skirstyti taip, kad įmonės galėtų atrasti naujas rinkas ir naujas galimybes. EESRK primygtinai ragina Komisiją laikytis lanksčios pozicijos atremiant šiuos iššūkius, kurie gali atverti galimybes įmonėms užmegzti internetines partnerystes ir imtis pažangių investicijų, siekiant konkuruoti ne tik vidaus rinkoje, bet ir visame pasaulyje. Iš tiesų tam, kad įmonės ir vartotojai galėtų geriau sąveikauti, reikalingi tvaresni tiekimo grandinės tinklai.

1.7 EESRK mano, kad skubiai reikia apsaugoti MVĮ ir jų tvarumą. Todėl įprastos dabartinės Europos priemonės, pavyzdžiui, Europos socialinis fondas, turi būti naudojamos labai kūrybiškai ir tuo pat metu paprastai. Nekyla jokių abejonių dėl šios krizės poveikio užimtumo lygiui ir Europai bus sudėtinga atsigaivinti be tinkamos žmonių mokymo ir pakartotinio integravimo į darbo rinką strategijos. Be to, dėl šios priežasties sprendimų priėmimo procese, susijusiam su finansinių priemonių panaudojimu, turi būti atsižvelgiama į tai, kad MVĮ, siekdamos pasinaudoti šiomis sistemomis, vis dar susiduria su sudėtingais biurokratiniais reikalavimais. EESRK ragina imtis veiksmų siekiant sumažinti našą šioje srityje ir sudaryti sąlygas MVĮ pasinaudoti šiomis sistemomis.

1.7.1 Šioje srityje būtina užtikrinti palankias ilgalaikes kredito sąlygas, taikomas MVĮ, siekiant suteikti joms pagalbą šiuo sudėtingu laikotarpiu, be to, turėtume pasinaudoti Sanglaudos fondu, kad sukurtume greitai pritaikomą ir veiksmingą finansinę priemonę.

1.7.2 Atsižvelgdamas į tai, EESRK norėtų atkreipti dėmesį į poreikį paskatinti ir sukurti tinkamas sąlygas viešųjų investicijų į mokymosi visą gyvenimą plėtrą ir su tuo susijusių mechanizmų kūrimą, siekiant sudaryti sąlygas žmonėms pritaikyti savo įgūdžius prie dabartinių rinkos poreikių, taip pat pasirengti suteikti būsimoms kartoms naujus įgūdžius.

1.8 EESRK taip pat sutinka, kad turi būti remiamas žalioji kursas ir primygtinai ragina Europos Komisiją paaiškinti valstybėms narėms, kaip, pavyzdžiui, būtų galima pasinaudoti Teisingos pertvarkos fondo 40 mlrd. EUR ekonomikos priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti. Tai yra geros idėjos ir koncepcijos pavyzdys, kurį reikėtų skatinti tarp valstybių narių, tačiau dar nėra visiškai aišku, kaip praktiškai tai turės būti įgyvendinta.

1.9 EESRK palankiai vertina programą REACT, pagal kurią 55 mlrd. EUR bus investuota sanglaudos politikai remti, tačiau ragina Europos Komisiją nedelsiant informuoti valstybes nares ir paaiškinti sąlygas ir paskirstymo kriterijus, atsižvelgiant į tai, kad šias lėšas reikia paskirstyti iki 2022 m. pabaigos. Programos REACT-EU lėšos valstybėms narėms bus paskirstytos atsižvelgiant į jų santykinį klestėjimą ir dabartinės krizės padarinių jų ekonomikai ir visuomenei, įskaitant jaunimo nedarbą, mastą. Tačiau tam, kad būtų pasiekti šie rezultatai, būtina turėti tikslesnę informaciją. Šiuo metu veikia būtina užtikrinti įgyvendinimą, o ne diskutuoti dėl finansavimo sumos. Europai reikia lanksčios, greitos ir paprastos programos, kurioje būtų numatyti ne tokie sudėtingi procesai, galintys padėti paprasčiau gauti finansavimą, nepaisant įmonės dydžio, kilmės arba sektoriaus, jeigu pagrindiniai sprendžiami klausimai yra susiję su užimtumu ir pridėtinė verte.

1.10 Apibrėžiant regioninę politiką EESRK siūlo būtinai konsultuotis su pilietinės visuomenės organizacijomis ir užtikrinti plataus masto jų dalyvavimą, siekiant pasinaudoti tikromis ir susijusiomis suinteresuotųjų subjektų turimomis žiniomis, kurios galiausiai padėtų skatinti strategijos įgyvendinimą. Dabar pats laikas į politikos formavimo ir įgyvendinimo procesą įtraukti socialinius partnerius ir taip užtikrinti partnerystę grindžiamą požiūrį, kuris iš tikrųjų gali padėti siekti pokyčių.

2. Bendrosios pastabos

2.1 Vokietija Europos Sąjungai pirmininkaus labai specifinėmis aplinkybėmis ir tai bus didelis iššūkis Europos projektui. Dauguma pirmininkavimo tikslų gali būti persvarstyti atsižvelgiant į su koronavirusu susijusią situaciją, o tai darys poveikį žmonių, įmonių ir pramonės sektorių vystymuisi, ir bus Europos atsparumo išbandymas pasibaigus pandemijai.

2.2 Nors prioritetai visada gali keistis, tam tikros pagrindinės idėjos, nepaisant situacijos, gali išlikti. Skaitmeninimas, biudžetui kylanti rizika ir pažangi bei auganti ekonomika yra uždaviniai, kuriems jau ir anksčiau buvo skiriamas dėmesys.

2.3 Dėl skaitmeninimo vis aktualesnė tampa duomenų politika, dirbtinis intelektas ir bendroji skaitmeninė rinka. Būtina toliau garantuoti vidaus rinkos atvirumą, tai yra užmojis, kurį reikia vertinti atsižvelgiant į Europos ekonomikos gaivinimo planą. Skaitmeninė vidaus rinka toliau bus plėtojama siekiant pagerinti Europos konkurencingumą. ES aktyviai imasi veiksmų sąveikumo, standartizacijos ir atvirojo kodo technologijų srityse.

2.4 Dėl dabartinės padėties taip pat kyla pavojus, kad didės ekonominiai ir socialiniai skirtumai, įskaitant regioninius ir teritorinius skirtumus tarp valstybių narių ir jų viduje. Paklauskos pokyčiai ir įmonių sektoriaus gebėjimas atsigaivinti dėl skirtingos sektorių specializacijos asimetriškai paveiks valstybių narių regionus ir teritorijas. Numatoma, kad labiausiai nukentės paslaugos, kurias teikiant reikia tiesiogiai bendrauti su vartotojais, tačiau taip atsitiks visų pirma dėl sumažėjusios MVĮ apyvartos ir sumažėjusio užimtumo.

2.5 Kaimo vietovių reindustrializacija

2.5.1 Valstybės narės, turinčios didelę fiskalinių veiksmų laisvę, gali sau leisti teikti didesnę ir ilgalaikę paramą įmonėms ir namų ūkiams. Jos taip pat bus geriau pasirengusios perimti didesnę valdžios sektoriaus deficitą ir skolą tuo metu, kai būtina kuo skubiau užtikrinti kokybišką sveikatos priežiūrą ir ilgalaikę socialinę paramą nukentėjusiems asmenims. Apskritai valstybių narių galimybės finansuoti investicijas, būtinas ekonomikai gaivinti ir žaliajai bei skaitmeninei pertvarkai finansuoti, bus nevienodos. Šie skirtumai gali iškreipti vienodas sąlygas bendrojoje rinkoje ir padidinti gyvenimo lygio skirtumus.

2.6 Žymi Jeano-Claude'o Junckerio frazė: „Šioje Sąjungoje nepakanka Europos. Ir šioje Sąjungoje nepakanka Sąjungos.“ Dabartinė krizė dar kartą aiškiai parodė, kad reikalams pašlijus, kiekvienas pradeda veikti už save. Laikini eksporto draudimai, taikomi tam tikrų valstybių saugomoms prekėms, ir šiuo metu uždarytos sienos yra tikros nacionalinės reagavimo į pasaulinę krizę priemonės. Dėl to verta sunerinti. Sanglaudos politika galėtų padėti ištaisyti šiuos padarinius.

3. Sanglaudos politika kaip Europos stiprybė bendrajai rinkai skatinti

3.1 Bendroji rinka yra Europos projekto ašis. Veiksminga bendroji rinka turėtų sudaryti sąlygas ES piliečiams turėti didesnę paslaugų ir gaminių pasirinkimą ir geresnes darbo galimybes. Bendroji rinka turėtų skatinti prekybą ir konkurenciją, o tai yra labai svarbu norint įgyvendinti ES žaliąją ir skaitmeninę transformaciją. Tinkama ir subalansuota sanglaudos politika yra labai svarbi baigiant kurti bendrąją rinką.

3.2 Nepaisant daugybės valstybių narių skirtumų, sanglaudos politika išlieka pagrindiniu vystymosi subalansavimo, galimybių kūrimo ir standartų griežtinimo mechanizmu. Svarbu nepamiršti, kad sanglaudos politika yra pagrįsta Europos solidarumu ir turi poveikį visose valstybėse narėse, t. y. valstybėse narėse, kurios yra paramos gavėjos, ir valstybėse narėse, kurios yra grynosios mokėtojos.

3.3 Taip pat svarbu tai, kad, reaguojant į problemą, kuri įvairiose valstybėse narėse sukelia skirtingus padarinius, būtų imamasi konkrečių priemonių. Europai kaip niekad anksčiau būtinas diferencijuotas požiūris atremiant bendrą iššūkį. Todėl valstybėms narėms reikės nevienodo dydžio paramos ir tai yra pagrindinis veiksmingos sanglaudos politikos pranašumas: pažangūs ir efektyvūs veiksmai, kuriais šalinami įvairūs, pavyzdžiui, COVID-19 krizės sukelti padariniai.

3.4 EESRK teigia, kad labai svarbi yra gerai koordinuojama Europos pramonės politika, atsižvelgiant tiek į dabartinės COVID-19 keliamas problemas, tiek į padėtį po COVID-19 ir į skaitmeninio ir tvarumo aspektus.

3.4.1 Reikia nustatyti ir remti pagrindines pramonės šakas ir sektorius, pradedant žmogiškaisiais ištekliais ir baigiant moksliniais tyrimais, taip sukuriant Europos pramonės politiką, kuria šie strateginiai sektoriai apsaugomi nuo situacijos rinkoje ir užtikrinamas pagrindinių prekių, pavyzdžiui, respiratorių, kaukių ir kitų produktų, tiekimo saugumas pandemijos atveju.

3.4.2 Europa turi finansuoti du kriterijus atitinkančią veiklą: strateginės produkcijos atnaujinimą, kad Europa taptų nepriklausoma, ypač sveikatos apsaugos ir reagavimo srityse, kuriose kuriamos kokybiškos darbo vietos, ir didžiausią dėmesį skirti tvarioms, socialiai atsakingoms ir aplinką tausojančioms investicijoms. Tiek mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ), tiek didelės ir socialinės įmonės, galėtų atlikti labai svarbų vaidmenį restruktūrizuojant Europos gamybos sistemą.

3.5 MVĮ ir pilietinės visuomenės organizacijos turėtų būti pagrindiniai subjektai, kurių atsparumui ir gaivinimui būtų skiriamas pagrindinis dėmesys. Sanglaudos programų struktūra turėtų būti daug paprastesnė ir veiksmingesnė, kad mažosios ir vidutinės įmonės pajustų tikrą naudą.

3.6 Turizmas ir kultūra yra du pagrindiniai sektoriai, kurie nuo pandemijos nukentėjo labiausiai. Skirstant Europos fondų lėšas, daugiausia dėmesio reikėtų skirti paramos priemonių įmonėms, kurios vykdo veiklą turizmo ir kultūros srityse, nustatymui šiuo tikslu pasitelkiant inovacijas, skaitmeninę transformaciją ir tarpsektorinį bendradarbiavimą.

4. Sanglaudos politika ir padėtis po COVID-19

4.1 COVID-19 krizės sukeltos neįprastos aplinkybės yra tikras išbandymas sanglaudos politikai. Valstybių narių ekonomikos gaivinimo planuose kaip niekad anksčiau turi atsispindėti teritorinės sanglaudos vertybės, pavyzdžiui, skaitmeninimas, kova su klimato kaita ir socialinė įtrauktis. Sisteminis ir patikimas Europos ir visų ES valstybių narių ekonomikos gaivinimo planas iš esmės priklauso nuo šios politikos, nepaisant šalies dydžio ar kitų ypatumų.

4.2 Vienas svarbiausių ekonomikos gaivinimo strategijos aspektų yra sanglaudos politikos finansinė sistema. Kaip niekad anksčiau pandemija atskleidė ir dar labiau padidino piliečių ir valstybių narių skirtumus. Visų kontaktas su virusu yra vienodas, tačiau konkretūs būdai, kuriais piliečiai, visuomenė ir valstybės narės kovoja su juo, yra skirtingi. Prasta finansinė padėtis, kurią sukėlė ši krizė, turės rimtų padarinių konkrečioms šalims ir visuomenės grupėms, todėl, planuojant Europos atsaką, į tai būtina atsižvelgti.

4.3 Siekiant rezultatų, bus labai svarbu bendradarbiauti. Dabar ne laikas kritikuoti ankstesnius veiksmus. Tiesą sakant, dabar laikas pažvelgti į dabartį ir orientuotis į ateitį, taip pat susitarti dėl pagrindinių tikslų, kurie gali išlikti tokie patys net ir šiomis kritinėmis aplinkybėmis.

4.4 COVID-19 krizės padaryta žala Europos projektui ir pasauliui dar labiau padidins dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES patiriamą žalą. Tai gali reikšti, kad pasibaigus pandemijai padidės ES šalių ekonominio vystymosi, socialinių garantijų ir gerovės lygio skirtumai.

4.5 Krizės neišmanoma išspręsti taikant vieną sprendimo būdą, tačiau tinkama ir subalansuota sanglaudos politika praecityje buvo išeitis šalinant skirtumus ir skatinant visų valstybių narių solidarumą.

4.6 Europos ekonomikos gaivinimas turėtų būti pagrįstas solidarumo principu, tačiau vis dar reikia ištaisyti praeities klaidas. Valstybėms narėms, kurių valstybės skola yra pernelyg didelė, būtina suteikti pagalbą, kad jos galėtų paspartinti tvarų ekonomikos gaivinimą, tačiau ši parama turi būti derinama su griežta politika ir subalansuotais veiksmais, kurie grindžiami Europos semestro metu parengtomis konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis. Dabar laikas veikti drąsiai, o ne galvoti apie politinius dividendus nacionaliniu lygmeniu.

4.7 Žalasis kursas išlieka svarbus ir EESRK mano, kad jo pagrindiniai tikslai turi esminę reikšmę siekiant Europos pirmavimo, atsižvelgiant į įvairius pasaulinio iššūkio aspektus.

4.8 Šiomis aplinkybėmis, EESRK palankiai vertina ir visapusiškai remia Europos Komisijos pasiūlymus: priemonės „Next Generation EU“ planą, įskaitant programą REACT-EU ir bendrą 2021–2027 m. laikotarpio biudžetą. Kadangi pagal programą REACT-EU tęsiamas ir išplečiamas atsakas į krizę, taip pat toliau taikomos ir plečiamos naujos sanglaudos politikos krizės įveikimo priemonės, EESRK ypač rekomenduoja **panaikinti visas įmanomas administracines kliūtis ir našta** nacionalinėms ir Europos viešojo administravimo institucijoms, kad pastangas būtų galima orientuoti į epidemijos sukeltų problemų sprendimą.

4.9 Todėl EESRK įsitikinęs, kad įgyvendinant REACT-EU bus sutelktos investicijos ir paspartinta finansinė parama pirmaisiais lemiama ekonomikos gaivinimo metais suteikiant papildomų išteklių realiajai ekonomikai. **Darbo vietų išsaugojimas ir kūrimas, ypač jaunimui, ir parama MVĮ investicijoms yra esminės** sritys, kuriose būtina parama skiriant papildomą REACT-EU finansavimą.

4.10 Nustatant investavimo prioritetus po COVID-19, reikia atsižvelgti į neproporcingą pandemijos poveikį tam tikroms gyventojų grupėms, visų pirma vyresnio amžiaus žmonėms, neįgaliesiems, migrantams ir pabėgėliams, taip pat romų bendruomenei. Labai svarbu bus padėti šioms bendruomenėms susigrąžinti stabilumą ir užtikrinti, kad jos, atsigaudamos po kilusios krizės, nebūtų paliktos nuošalyje kaip tai buvo po paskutinės Europos finansų krizės.

5. Europos semestras ir konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos

5.1 Europos semestro metu vis dar susiduriama su daugybe uždavinių, kuriuos, atsižvelgiant į dabartinę krizę, bus dar svarbiau išspręsti. Tarp spręstinių uždavinių yra atsakomybės už pasiūlytas reformas nebuvimas ir vangus konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimas.

5.2 Todėl organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimas Europos semestre yra labai svarbus, nes bendra suinteresuotųjų subjektų atsakomybė už reformas padeda jas geriau įgyvendinti ir pasiekti teigiamų rezultatų.

5.3 Šiomis aplinkybėmis Europos semestro procesui teks vis svarbesnis vaidmuo stebint ir vertinant pagal priemonę „Next Generation EU“ numatytas intervencines priemones, todėl EESRK mano, kad šiame procese svarbų vaidmenį turėtų atlikti ekonominiai ir socialiniai partneriai bei pilietinės visuomenės organizacijos.

5.4 Priimant visus sprendimus dėl ekonomikos gaivinimo lėšų paskirties, taip pat atliekant *ex post* patikrinimą, ar pinigai buvo tinkamai išleisti Europos visuomenės labui, būtina įtraukti pilietinės visuomenės partnerius, vietos dalyvius ir asociacijas, taip pat Europos Parlamentą. Privalomas dalyvavimas yra esminis siekiant užtikrinti, kad lėšos būtų skirtos projektams, kuriais atkuriamą Europos ekonomika ir padedama jai atsigausti.

6. Veiksmingos sanglaudos politikos priemonės

6.1 Sanglaudos politika yra šiuolaikinė, veiksminga ir lanksti ES investicijų politika. Viena vertus, dėl savo daugiamečio programavimo ji suteikia galimybių imtis atsakomųjų veiksmų atremiant ilgalaikius iššūkius. Kita vertus, ji gali būti ypač lanksti krizių valdymo atvejais, pavyzdžiui, COVID-19 sukeltos krizės atveju, kai, įgyvendinus sparčius politikos įgyvendinimo sistemos pokyčius, valstybėms narėms bus skirta 8 mlrd. EUR dydžio parama (tai pradinė paramos suma).

6.1.1 Sanglaudos politika daro didelį poveikį valstybių narių ekonomikai. Tikimasi, kad dėl 2014–2020 m. sanglaudos politikos intervencijos BVP ES 13 įgyvendinimo laikotarpio pabaigoje bus apytiksliai 3 proc. didesnis. Poveikis mažiau išsivysčiusiems ES regionams taip pat yra didelis. Pavyzdžiui, tikimasi, kad iki programavimo laikotarpio pabaigos tam tikrų mažiau išsivysčiusių Vengrijos regionų BVP bus 8 proc. didesnis, nei būtų tuo atveju, jei jiems nebūtų taikoma sanglaudos politika.

6.1.2 ES lėšos dar ekonomikos ir finansų krizės išvakarėse atliko stabilizuojamąjį vaidmenį ir padėjo užtikrinti didesnę viešųjų investicijų lygį daugelyje politikos sričių: pradedant dideliais infrastruktūros projektais, baigiant MVĮ finansavimu bei darbuotojų ir bedarbių mokymu.

6.1.3 2021–2027 m. pagal sanglaudos politiką toliau bus remiami visi regionai visose valstybėse narėse finansuojant įvairias investicijas, kurios padės ES regionams veiksmingai spręsti su dvejopa technologinių pokyčių ir klimato pertvarka susijusius uždavinius, įskaitant visiškai naujas iniciatyvas, pavyzdžiui, Teisingos pertvarkos fondą.

6.2 Pasiūlymas dėl būsimos sanglaudos politikos yra grindžiamas trimis pagrindiniais principais.

6.2.1 Visiems regionams skirta politika: trys ketvirtadaliai sanglaudos politikos investicijų yra orientuotos į mažiausiai išsivysčiusius regionus, tačiau parama taip pat toliau teikiama regionams, kuriuose vyksta pramonės pertvarka, taip pat atokiausiems ES regionams. Be to, nustačius naują prioritetą, skirtą Europai priartinti prie piliečių, pradėtas tarpvalstybinis bendradarbiavimas ir sustiprintas miestų, metropolinių zonų ir vietos iniciatyvų vaidmuo. Nepaisant bendro ES biudžeto sumažėjimo, skiriant lėšas toliau reikėtų daugiausia dėmesio skirti skurdžiausioms valstybėms narėms ir regionams. Komisijos pasiūlyme ši kryptis yra dar labiau išryškinta, palyginti su dabartiniu laikotarpiu, ir skurdžiausios valstybės narės vis dar gauna daug daugiau paramos nei labiau išsivysčiusios šalys. Parama skiriama ten, kur ji labiausiai reikalinga – 62 proc. lėšų skirta mažiau išsivysčiusiems regionams siekiant darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo tikslo (2014–2020 m. ši dalis buvo 52 proc.). Nepaisant biudžeto apribojimų, buvo galima užtikrinti didesnius asignavimus (palyginti su 2018 m. kainomis) mažiau išsivysčiusiems (+8 proc.) ir pereinamojo laikotarpio regionams (+17 proc.). Tai yra sanglaudos politikos esmė: praktinis solidarumo principo įgyvendinimas.

6.2.2 Šiuolaikiškesnė politika: trys ketvirtadaliai investicijų skiriama tam, kad regionai pasirengtų dvejopai pertvarkai pereinant prie skaitmeninės, šiuolaikinės ekonomikos ir neutralaus poveikio klimatui bei žiedinės ekonomikos – pagrindiniai mūsų visuomenės uždaviniai, su kuriais ji susidurs per artimiausią dešimtmetį. Šis būtinas dėmesys perteikiamas taikant kelias priemones, kuriomis siekiama pagerinti investicijų kokybę ir poveikį, pavyzdžiui, sudarant palankias sąlygas, pritaikytas prie investicijų, taip užtikrinant būtinas sąlygas sėkmingam įgyvendinimui.

6.2.3 Paprastesnė ir dinamiškesnė politika: pateikta 80 pasiūlymų dėl administracinio darbo supaprastinimo, kuriuose supaprastinamos taisyklės visais klausimais – pradedant programų parengimu, baigiant audito ir išlaidų kompensavimo procedūromis, taip užtikrinant, kad viename taisyklių sąvade būtų pateiktos aiškios ir paprastos taisyklės, kurios taikomos septyniems ES fondams, įgyvendinamiems pagal pasidalijamąjį valdymą. Šis bendras taisyklių sąvadas sumažins programos valdytojams ir paramos gavėjams tenkančią našta ir palengvins sąveiką tarp septynių fondų ir kitų ES biudžeto priemonių rinkinio priemonių, pavyzdžiui, bendros žemės ūkio politikos, inovacijų programos „Europos horizontas“, ES mokymosi judumo priemonės („Erasmus+“) ir LIFE, aplinkos ir klimato politikos veiksmų programos.

6.3 Visa tai kartu su tolesniu administracinių gebėjimų stiprinimu sudarys sąlygas greičiau ir geriau pasiruošus pradėti naujas programas.

6.4 Trumpai tariant, nauja sanglaudos politika bus tikslingesnė ir suteiks ES didesnės pridėtinės vertės, todėl svarbus yra ne tik dydis, bet ir rezultatai.

6.5 Tuo pat metu vietos valdžios institucijos turės dėti daugiau pastangų, atsižvelgiant į didesnę atsakomybę įgyvendinant ES finansuojamus projektus. Tai reiškia, kad nacionalinis bendrasis finansavimas sugrįš į iki krizės buvusį lygį. Mažėjanti bendrojo finansavimo dalis galėtų būti vertinama kaip potencialus įtampą valstybių biudžetuose sukeliantis veiksnys, tačiau ją taip pat reikėtų vertinti kaip galimybę parengti geresnius projektus ir užtikrinti didesnę atsakomybę ir atskaitomybę. Tą patį galima pasakyti apie jau minėtą didesnę teminių dėmesį pagrindiniams politikos uždaviniams, susijusiems su Europos prioritetais ir uždaviniais, pavyzdžiui, pažangi ir žalia Europa.

6.6 Viena svarbi sąlyga, kad būtų galima taikyti minėtas nuostatas, yra susijusi su užduotimi, kurią Europa turi spręsti: tai nepakankamai veiksminga komunikacija sanglaudos politikos klausimais, kuri labai dažnai yra būdinga pagal tą politiką finansuojamiems projektams. Nors EESRK ir žino, kad yra įvairių Komisijos taikomų komunikacijos gairių, Komitetas aiškiai mato, kad jų toli gražu nepakanka. Dažnai būna, jog mažai žinoma arba visai nežinoma, kad įvykdyti tam tikri projektai ir (arba) kad jiems finansavimą iš tikrųjų skiria ES. Dėl to sanglaudos politika menkai vertinama arba nevertinama.

6.7 EESRK ragina Komisiją toliau dėti pastangas peržiūrint dabartinius išsipareigojimus skelbti informaciją ir iš esmės juos atnaujinti atsižvelgiant į šiuolaikines skaitmeninių ryšių kanalų priemones, kurios visapusiškai integruotos į skaitmeninę darbotvarkę. Reikėtų labiau panaudoti geriausios praktikos projektus, siekiant paskatinti didesnę ir veiksmingesnę lėšų panaudojimą.

6.8 EESRK ragina Komisiją, bendradarbiaujant su visais atitinkamais partneriais, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas, vietos subjektus ir visuomenę, parengti strateginį komunikacijos planą. Dabar kaip niekad anksčiau būtina, kad valstybės narės ir paramos gavėjai užtikrintų veiksmingesnę komunikaciją apie geriausią patirtį ir galimybes ją pasinaudoti.

2020 m. rugsėjo 18 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Luca JAHIER*
